

Sobre l'escut heràldic de Malgrat de Mar

Com podem recordar, el senyor En Manuel Bassa i Armengol, que és autor d'alguns llibres, a proposta de la Comissió de Cultura del nostre Ajuntament, en data 17 de Maig darrer i en el flamant nou local del «Centre», donà una conferència sobre el tema: «L'escut heràldic de Malgrat de Mar».

Després per la Festa del Llibre en sortí un a la llum del senyor Bassa, amb el títol de: «Els escuts heràldics dels pobles de Catalunya».

Conseqüència d'aquets llibre, la dita Comissió de Cultura del nostre Ajuntament l'hi encarregà un informe exprés sobre l'escut de la nostra vila.

També devem referir que, com no és estrany, aquest llibre del senyor Bassa, en algunes ocasions ha estat objecte de disconformitat per part de persones erudites de les respectives poblacions afectades, així, doncs, devem fer avinent que el nostre benvolgut amic i col·laborador de «VOZ» En Josep Sampere i Ministrat, sabem que ha redactat un treball ben documentat donant la rèplica al què diu el senyor Bassa sobre l'escut de la nostra vila.

En aquest moment, però, ens centrarem en la publicació del referit informe del senyor Bassa i Armengol, que diu així:

I N F O R M E

Sobre l'escut heràldic de la Vila de Malgrat de Mar, Partit Judicial d'Arenys de Mar, Arxiprestat de Calella de la Costa, Bisbat de Girona, Comarca del Maresme.

A petició dels Il·lustres Senyor Alcalde En Miquel Viusá i Tinent d'alcalde Ponent de Cultura En Josep Garangou, vinc a informar de l'Escut Heràldic representatiu de la població i que per lo tant deu usar el seu Il·lustre Ajuntament que és com segueix.

«ESCUT VERMELL. UN CASTELL D'OR CLAREJAT DE VERMELL, I UN LLEÓ RAMPANT D'OR, POSATS L'UN AL COSTAT DE L'ALTRE».

L'Ajuntament de Malgrat de Mar està format per la població que li dona nom i per l'agregat anomenat CASTELL.

L'any 1345 obtingué Carta de Població amb el nom de Vilanova de Palafoles, privilegi que li atorgà Berenguer de Palafoles.

De Palafoles depengueren els seus habitants, fins al segle XVI en que varen obtenir el dret de constituir-se en municipi.

Va pertànyer als Vescomtes de Cabrera. Més tard passaren als comtes d'Aytona i per fi als Ducs de Medinaceli.

Altres segells que tenim i que foren usats d'una manera més o menys circumstancial per Malgrat; no tenen cap fonament històric que pugui atorgar-los la presentació de la personalitat local.

El que conté unes faixes sembrades de creuetes i que ha estat publicat moltes vegades com a escut dels Palafoles no és més que un dels moltíssims que podia usar aquesta família i lo que diu és Ampuries-Cruïlles. És l'escut dels que entroncaren aquestes dues grans cases familiars dels Palafoles i no fa referència més que a aquesta circumstància humana. No diu Palafoles. És el d'una branca de la família.

Ha estat publicat diferents vegades dient que és dels Palafoles; i l'errada s'ha anat consolidant.

Un altre escut que conté una mà no és res més que la interpretació d'un rodamon que, generalment procedents d'Itàlia, recorrien la nostra terra oferint fer un segell.

Portaven un sarronet a l'espatlla ple de boixos ja preparats i tornejats als que no faltava més que posar-hi la llegenda.

Moltes vegades gravaven solament el nom de la localitat, del comerciant o de la Institució que ho encarregava. Als municipis els oferien posar-hi un signe distintiu de la població.

Què hi posarem? En tots els que hi anava bé un castell perquè feia joc amb el nom (Castellgali. La Roca...) o un arbre, (Pineda, Figuerola...) o un sol (Soleràs, Soldeu...) no hi havia problema a tots posaven un castell, un sol o un arbre, i així s'anaven sortint del pas.

S'han conservat dotzenes d'aquests segells i moltes vegades la traça delata que són fets d'una mateixa mà.

Si es feien fer un segell és perquè no en tenien.

Què hi posarem? I a Malgrat, hi posaren una mà.

Aquests rodmons acostumaven anar en grups de dos o tres. Sempre algun d'ells venia reproduccions en guix de famoses obres d'art i pels pobles eren coneguts per venedors de «Santi di Guixi». Tots tenien unes excel·lents dotes de xarlataneria convincent.

Personalment hem conegut a varis d'aquests individus i hem vist com feien per tres o quatre pessetes un magnífic segell en boix amb una habilitat i una llestesa increïbles.

La tradició d'aquests rodmons és antiquíssima. Tant que hem arribat a suposar que des que a l'època prehistòrica passaven a canviar destrals per oli o pells del país no s'ha estroncat mai.

Els gravadors feien de reis d'armes i les autoritats locals quedaven encantades de posseir ja, un segell, i pensant haver fet un gran servei a la població.

La majoria dels segells municipals de la nostra terra són parlants. Alguns, lo mateix que passa a França i Itàlia duen solament el nom o la inicial. La minoria restant són de procedència de l'heràldica familiar. Dels senyors feudals o de nobles i abats.

Castells i monestirs aportaren l'escut de les seves jerarquies al fer un segell per la població que s'havia format al seu redós.

Aquests darrers són els més importants. En el cas de Malgrat, al moment de necessitar un segell se'l feren posant-hi les armes del senyor feudal. En aquest cas dels Aytona.

Un lleó d'or sobre fons vermell són les armes heràldiques dels Aytona. El castell afegit, pot volguer significar Palafoles (car, un castell considerem que eren les armes d'aquesta família primitivament). També pot significar la sobirania local que en aquell moment devien rebre, o el barri de Malgrat anomenat CASTELL.

Els testimonis són els segells que estampats en documents han arribat fins a nosaltres i el de Malgrat que té les armes descrites té una categoria històrica definitiva.

La conclusió a que he arribat és la que he fet constar a la meua obra «ELS ESCUTS HERÀLDICS DELS POBLES DE CATALUNYA» (Millà-Barcelona 1968) que és el primer llibre d'heràldica geogràfica del nostre país.

D'aquesta especialitat no n'hi han mostres. Tampoc hi han llibres que n'ensenyin. He tingut de fer-me la font on poguer a consultar. Solament podia donar mestratge l'experiència. Per això he tingut de reunir en els meus arxius més de quatre milions de marques (escuts, segells, monedes, medalles) la majoria de les quals són dels països de la gloriosa Confederació Catalano-Aragonesa.

Després, amb aquest copiós arxiu i la ben nutrida biblioteca que he reunit, he anat fent, poble per poble, intentant resoldre els problemes que s'anaven presentant i pel que fa referència a Malgrat igual que amb tots els altres pobles de Catalunya la conclusió a que he arribat és la que he fet constar en la meua obra citada.

L'Escut de Malgrat de Mar que he recollit com a bo en definitiva, fa referència a la història local. Els altres no diuen res de Malgrat. Ademés l'ha usat moltíssims anys i és el que encara avui posa l'Ajuntament.

MANUEL BASSA I ARMENGOL

* * *

Ara no ens resta més que interessar-nos per conèixer els arguments i proposta que pot desenvolupar el nostre amic senyor Sampere Ministrat, quin treball pel seu interès i extensió pot ésser objecte de l'edició d'un fullet especial.

Però, entre tant, els malgratencs i en especial els interessats en l'heràldica del nostre escut, devem agrair al senyor Manuel Armengol i Bassa les gestions i hores de treball que haurà esmerçat investigant aquestes coses de gran interès per nosaltres. Moltes mercès.

JOSEP GARANGOU I CAMPS

AMM

ARXIU MUNICIPAL DE MALGRAT DE MAR